

การศึกษาแนวคิดเรื่องการบริหารจัดการทรัพย์สินเพื่อเสริมสร้างความ
มั่นคงของครอบครัวในพระพุทธศาสนาเถรวาท
A Study of treasure management's concepts for enhancing
family security in Theravada Buddhism

¹พระอธิการจรัส จารุธมฺโม, ²นคร จันทรราช และ ³สีปป์มงคล ป้องภา
¹Phra Athikarn Jamrus Paruang, ²Nakhon Jantharacha
and ³Sipmongkol Pongpa.

¹²³มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย
¹²³Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand.

¹chaiyasit_123@hotmail.com

Received: January 15, 2022; **Revised:** February 20, 2023; **Accepted :**April 24, 2023

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาแนวคิดเรื่องความมั่นคงของครอบครัวตามหลักพระพุทธศาสนาเถรวาท 2) เพื่อศึกษาแนวคิดเรื่องการบริหารจัดการทรัพย์สินตามหลักพระพุทธศาสนาเถรวาท และ 3) เพื่อศึกษาการบริหารจัดการทรัพย์สินเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของครอบครัวตามหลักพระพุทธศาสนาเถรวาท การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาข้อมูลปฐมภูมิและข้อมูลทุติยวิเคราะห์และสังเคราะห์ตามรูปแบบการวิจัยและนำเสนอข้อมูลในเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า

ครอบครัวตามหลักพระพุทธศาสนาเถรวาท คือ กลุ่มบุคคลที่มีความสัมพันธ์กันโดยมีบิดามารดา กุลบุตร กุลธิดา เป็นต้น โดยครอบครัวมี 2 ประเภท คือ 1) ครอบครัวเดี่ยว และ 2) ครอบครัวขยาย ในส่วนหลักพุทธธรรมเกี่ยวกับครอบครัวที่จะทำให้ครอบครัวมีความมั่นคงและ

¹ นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี

² ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี

³ กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอุบลราชธานี

ยั่งยืนโดยมี 1) หลักสมชิวิธรรม 2) หลักพรหมวิหาร 3) หลักขรวาสธรรม 4) หลักกุลจิรัฏฐิติธรรม และ 5) หลักสังคหวัตถุ

ส่วนเรื่องทรัพย์ตามหลักพระพุทธศาสนาเถรวาทหมายถึงเครื่องปลื้มใจมี ๒ ประเภท คือ 1) โลกีย์ทรัพย์คือทรัพย์ที่เป็นวัตถุ ทรัพย์ประเภทนี้ถือได้ว่ามีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับชีวิตของบุคคลเป็นส่วนมาก และ 2) โลกุตตรทรัพย์ คือ ทรัพย์ที่ไม่ใช่วัตถุเป็นคุณธรรมภายในจิตใจ ส่วนหลักพุทธธรรมเกี่ยวกับทรัพย์มี 2 ประเภท คือ 1) หลักพุทธธรรมที่ส่งเสริมการมีทรัพย์ และ 2) หลักพุทธธรรมที่ไม่ส่งเสริมการมีทรัพย์ ความสัมพันธ์ระหว่างทรัพย์กับมนุษย์มี 2 ลักษณะ คือ 1) ความทุกข์จากการไม่มีทรัพย์ และ 2) ความสุขจากการมีทรัพย์ โดยการบริหารจัดการทรัพย์เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของครอบครัวตามหลักพระพุทธศาสนาเถรวาทถือว่าทรัพย์เป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความสุขให้แก่ครอบครัวให้มีความมั่นคงและมีความยั่งยืนได้

คำสำคัญ: การบริหารจัดการทรัพย์, พระพุทธศาสนาเถรวาท.

Abstract

This thesis included 3 objectives as follows: 1) to study the concept of family security according to the principle of Theravada Buddhism; 2) to study the concept of treasure management according to the principle of Theravada Buddhism; and 3) to study treasure management for enhancing family security according to the principle of Theravada Buddhism. This research was a qualitative research through studying primary and secondary information. The information was then analyzed and synthesized following the research model and it was descriptively presented.

Findings of this research were as the followings:

According to the principle of Theravada Buddhism, a family is a group of persons related to each other including parents, sons and daughters etc. There are two types of family i.e. nuclear family and extended family. The Buddha Dhamma principle that enhances a family to be stable and sustainable includes: 1) Samajividhamma (qualities which make a couple well matched); 2) Brahmavihara (sublime states of mind); 3) Gharavasa-dhamma (virtues for a good household life); 4) Kula-cirattthiti-dhamma (reasons for lastingness of a wealthy family); and 5) Sangahavatthu (bases of social solidarity).

Following the principle of Theravada Buddhism, treasure is a tool for pleasure including 2 types: 1) worldly treasure or material treasure: This type of treasure is mainly related to laymen; and 2) Lokuttara treasure (super-mundane treasure): This type of treasure is not a concrete material but spiritual morality. For Buddha Dhamma principle, in treasure is divided into 2 aspects: 1) Buddha Dhamma principle that allows treasure ownership; and 2) Buddha Dhamma principle that disallows treasure ownership. The relationship between treasure and humans is divided into 2 types including: 1) suffering from lacking treasure; and 2) happiness from owning treasure. Through treasure

management for enhancing family security following the principle of Theravada Buddhism, treasure is believed to be a crucial factor for creating happiness in the family with security and sustainability.

Keywords: Treasure Management, Theravada Buddhism

บทนำ

ในสังคมของมนุษย์ในอดีตตราบจนปัจจุบันต่างให้การยอมรับว่าตรงกันว่าทรัพย์โดยมีเงินและทรัพย์สมบัติต่างๆ เป็นสิ่งมีค่าและมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของครอบครัวโดยตรงเพราะเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ครอบครัวสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ด้วยดีอย่างเป็นปกติสุขและสะดวกสบาย กิจกรรมทางเศรษฐกิจซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับทรัพย์จึงเป็นกิจกรรมที่มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดและครองเวลาส่วนใหญ่ในชีวิตมนุษย์ เห็นได้จากการที่บุคคลจะใช้เวลาในแต่ละวันไปในการประกอบอาชีพการงานเพื่อให้ได้รายได้หรือทรัพย์มาครอบครอง และจะจัดสรรทรัพย์ที่หามาได้นั้นออกไปเพื่อการใช้จ่าย ส่วนที่เหลือจะถูกเก็บในรูปของเงินออม พระพุทธศาสนาให้ความสำคัญกับเรื่องเศรษฐกิจและทรัพย์ เพราะกิจกรรมและผลที่ได้รับทางเศรษฐกิจจะเป็นฐานในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและจุดหมายชีวิตที่ดีงาม พระพุทธศาสนาถือว่าการมีทรัพย์เป็นเพียงวิธีการหรือเครื่องมือเพื่อบรรลุจุดหมายอื่นมิใช่เป็นจุดหมายในตัวเอง ประเด็นสำคัญจึงมิใช่การมีทรัพย์มากหรือน้อย แต่อยู่ที่วิธีการที่จะได้ทรัพย์มาและการใช้ทรัพย์ที่มีนั้นไปอย่างไร ในสังคมปัจจุบันมักจะพบเห็นหรือได้ยินถึงปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคมต่าง ๆ มากมาย หากพิจารณาในด้านการแสวงหาทรัพย์ก็จะพบว่ามีประกอบอาชีพที่ผิดกฎหมายและไม่ชอบธรรม เช่น การค้ายาเสพติด ของมึนเมา การลักขโมย การคอร์รัปชัน การเล่นพนัน เป็นต้น ซึ่งอาชีพเหล่านี้ล้วนมีบทลงโทษที่ร้ายแรงแต่ก็ยังมีคนจำนวนมากประกอบอาชีพเหล่านี้อยู่ หรือการประกอบอาชีพที่มุ่งหวังกำไรสูงสุดโดยปราศจากการคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นกับผู้อื่น เช่น การผลิตสินค้าด้วยคุณภาพ การปล่อยของเสียลงสู่ชุมชนเพื่อลดต้นทุนการผลิต เป็นต้น

ส่วนด้านการใช้จ่ายทรัพย์ในปัจจุบันถือว่าเป็นสังคมบริโภคนิยมซึ่งเป็นผลมาจากความเชื่อที่ว่ายิ่งแสพัตถุมากก็จะได้รับความพึงพอใจมากหรือมีความสุขที่เกิดจากการใช้จ่ายทรัพย์โดยถือว่าเป็นความสุขประการหนึ่งของมนุษย์ ประกอบกับระบบเศรษฐกิจที่เอื้อความสะดวกในการเข้าถึงการบริโภคให้มากยิ่งขึ้น พระพุทธศาสนาไม่เน้นการมีทรัพย์แต่เน้นการแสวงหาและใช้จ่ายทรัพย์ ซึ่งการแสวงหาทรัพย์ควรเป็นไปด้วยความชอบธรรมไม่ขัดแย้ง และใช้จ่ายทรัพย์ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น โดยการเลี้ยงตนเองและคนที่เกี่ยวข้องรับผิตชอบให้เป็นสุข เพื่อแบ่งปัน และใช้ทรัพย์ทำสิ่งดีงามเป็นประโยชน์ เป็นบุญรวมทั้งใช้เผยแผ่ส่งเสริมธรรม จึงจะถือว่าเป็นการปฏิบัติต่อทรัพย์อย่างถูกต้องตามหลักธรรมซึ่งพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงจำแนกประเภทของผู้ครองเรือนตามลักษณะของการแสวงหาและการใช้ทรัพย์ออกเป็น 10 ประเภท โดยมี 1) กามโลภีบุคคลบางคนในโลกนี้แสวงหาโภคทรัพย์โดยไม่ชอบธรรม ด้วยการทำงานที่ผิด ครั้นแสวงหาได้แล้ว ไม่บำรุงตนให้เป็นสุข และไม่แจกจ่ายไม่ทำบุญ 2) กามโลภีบุคคลบางคนในโลกนี้แสวงหาโภคทรัพย์โดยไม่ชอบ

ธรรม ด้วยการงานที่ผิด ครั้นแสวงหาได้แล้ว บำรุงตนให้เป็นสุข แต่ไม่แจกจ่าย ไม่ ทำบุญ 3) กาม โภคิบุคคลบางคนในโลกนี้แสวงหาโภคทรัพย์โดยไม่ชอบธรรม ด้วย การงานที่ผิด ครั้นแสวงหาได้แล้ว บำรุงตนให้เป็นสุข และแจกจ่ายทำบุญ และ 4) กาม โภคิบุคคลบางคนในโลกนี้แสวงหาโภค ทรัพย์ทั้งโดยชอบธรรม และไม่ชอบธรรม ด้วยการงานที่ผิดบ้าง ไม่ผิดบ้าง ครั้นแสวงหาได้แล้วไม่ บำรุงตนให้เป็นสุข และไม่แจกจ่าย ไม่ทำบุญ และทรงสรรเสริญกาม โภคิบุคคลประเภทที่ 10 ที่รู้จัก แสวงหาและใช้จ่ายทรัพย์อย่างถูกต้อง ดึงามและเป็นประโยชน์ ดังนั้น บุคคลควรแสวงหาทรัพย์ ในทางที่ถูกต้องชอบธรรม ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น ครั้นได้ทรัพย์แล้วก็ควรใช้จ่ายทรัพย์นั้น อย่างถูกต้อง ไม่ครอบครองทรัพย์ไว้เฉย ๆ ซึ่งถือเป็นความชั่วอย่างหนึ่งเช่นเดียวกับการแสวงหา และใช้จ่ายทรัพย์ในทางที่ผิด แต่ควรนำทรัพย์มาใช้และแจกจ่ายให้เกิดประโยชน์สุขโดยรวม นอกจากนี้ยังมีหลักของสันโดษ คือ ความยินดี ความพอใจ คือความรู้จักพอดี ความรู้จักพอเพียง มี ลักษณะ 3 อย่าง คือ ยินดีพอใจในสิ่งที่มีที่ได้มา ด้วยเรี่ยวแรงของตนในทางชอบธรรม ไม่ดิ้นรน อยากรได้จนทำให้เกิดความเดือดร้อนจริงๆ ยินดีพอใจกำลังของตน ใช้กำลังที่มีอยู่ เช่น ความรู้ ความสามารถให้เกิดผลเต็มที่ ไม่ย่อหย่อนบกพร่องอันเป็นหลักคำสอนที่ส่งเสริมให้มีการบริหารและ จัดการทรัพย์ในครอบครัวให้มีความมั่นคงยิ่งขึ้น

ด้วยเหตุนี้มนุษย์จำเป็นต้องมีแนวทางหรือวิธีการที่เหมาะสมในการดำเนินกิจกรรมทาง เศรษฐกิจเพื่อให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริง ปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตของมนุษย์ คือ ปัจจัย ๔ ได้แก่ ที่อยู่อาศัย อาหาร เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการดำรง ชีวิตของมนุษย์มาตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน แต่สภาพสังคมได้เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย ทำให้ มนุษย์ในสังคมส่วนหนึ่งมุ่งหาความสุขทางโลก ละทุกข์ ให้ความสำคัญกับรูปธรรมทางวัตถุมากกว่า นามธรรมทางด้านจิตใจ เป็นผลให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมาเป็นปัญหาทางสังคม เช่น ปัญหาความ ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินอันเกิดจากการเพิ่มขึ้นของคดีทางด้านอาชญากรรม ปัญหาสิ่งเสพติด และอื่น ๆ ผู้ที่ก่อให้เกิดปัญหาส่วนหนึ่งมุ่งแสวงหาความสุขให้กับตนทางด้านทรัพย์สินเงินทอง ต้องการเป็นผู้มีฐานะเงินทองมั่งคั่ง มีเกียรติยศชื่อเสียง เป็นที่ชื่นชมของผู้คนต่าง ๆ ทางสังคมหรือ ได้รับการยอมรับทางสังคมในด้านเศรษฐกิจ ซึ่งผลของการกระทำผิดนั้นส่งผลให้ตนเองได้รับผล กรรมที่กระทำไว้ตามข้อกำหนด กฎระเบียบหรือกฎหมายของสังคม โดยเฉพาะในสังคมปัจจุบัน มนุษย์มีความมุ่งหวังที่จะดำเนินชีวิตให้มีความสุขกินดีอยู่ดีในด้านต่าง ๆ และต้องการประสบ ความสำเร็จในชีวิตมีเกียรติยศชื่อเสียงเป็นที่เชื่อถือของคนทั่วไป ไม่ว่าทางด้านการศึกษา ด้าน หน้าที่การงานในการประกอบอาชีพและครอบครัว ตลอดทั้งเป็นบุคคลที่มีคุณภาพชีวิตในด้านต่าง ๆ ของสังคมที่อาศัยอยู่ร่วมกัน แต่การเป็นบุคคลที่มีคุณภาพชีวิตที่ดีนั้นต้องอาศัยปัจจัยทั้งภายนอก ได้แก่สิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัวทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต และปัจจัยภายใน อันได้แก่การมีสภาพจิตใจที่มี ความผิวกิจ ช่มตน และรักษาใจ อุดหนุน เสียสละ เพื่อให้ตนได้ดำเนินชีวิตอยู่ในโลกได้อย่างมีสุข เจริญก้าวหน้าด้วยฐานะ ยศ ทรัพย์สมบัติ และความร่มเย็นเป็นสุขตลอดกาลแห่งอายุขัย ทิศ ทางการพัฒนาประเทศได้กำหนดขึ้นบนพื้นฐานของการเสริมสร้างทุนของประเทศทั้งทุนทางสังคม ทุนทางเศรษฐกิจ ทุนทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ให้เข้มแข็งอย่างต่อเนื่อง ยึดคนเป็น ศูนย์กลางในการพัฒนาและดำเนินชีวิตตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการ

ปฏิบัติเพื่อบ่มงู่สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันโดยยุทธศาสตร์การพัฒนาคนและสังคมไทยจึงให้ความสำคัญลำดับสูงกับการพัฒนาคุณภาพคนซึ่งเป็นเป้าหมายสุดท้ายที่จะได้รับผลประโยชน์หรือผลกระทบจากการพัฒนาและเป็นผู้พัฒนาไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ

สำหรับครอบครัวถือว่าเป็นสถาบันหลักของสังคมมนุษย์ ในแต่ละสังคมย่อมให้การส่งเสริมและการสนับสนุนสถาบันครอบครัวในลักษณะใดลักษณะหนึ่งโดยการสร้างสถาบันครอบครัวขึ้นเพื่อให้ทำหน้าที่สำคัญ เพราะเป็นสถาบันพื้นฐานที่ให้ทั้งความรัก ความผูกพัน ความอบอุ่น มีการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน นอกจากนี้ยังเป็นสถาบันแรกที่ทำหน้าที่ทางสังคมในการถ่ายทอดค่านิยม ปลูกฝังความเชื่อ สร้างเสริมทัศนคติ กำหนดบุคลิกภาพ วิถีปฏิบัติตนรวมทั้งการสร้างบรรทัดฐานทางสังคมให้แก่สมาชิกรุ่นใหม่ซึ่งมีผลต่อการพัฒนาสังคม ดังนั้นครอบครัวจึงเปรียบเสมือนจักรกลชิ้นแรกที่ทำหน้าที่หล่อหลอมบุคลิกภาพของบุคคลให้เป็นไปตามที่สังคมต้องการ นำไปสู่การดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข ในส่วนของการบริหารทรัพย์สินในครอบครัวถือเป็นเรื่องสำคัญที่พระพุทธศาสนาให้ความสำคัญในการจัดการทางการเงินหรือการวางแผนการ โดยรู้จักบริหาร จัดการรายรับและรายจ่ายให้ เป็นไปอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ซึ่งมีความสำคัญอย่างมากที่จะช่วยให้มีทักษะการเงินอย่างชาญฉลาด คือ การรู้จักหาเงิน การรู้จักออมเงิน การรู้จักใช้เงิน และการรู้จักทำให้เงินออกเงย หากขาดทักษะข้อใดข้อหนึ่งจะทำให้สมดุลทางการเงินสูญเสียไปและในที่สุดก็จะกลายเป็นปัญหาทางการเงินส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของครอบครัวในที่สุด

จากความสำคัญของปัญหาในประเด็นดังกล่าวข้างต้น ผู้ศึกษาต้องการศึกษาเรื่อง “การศึกษาแนวคิดเรื่องการบริหารจัดการทรัพย์สินเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของครอบครัวตามหลักพระพุทธศาสนาเถรวาท” โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเรื่องครอบครัวตามหลักพระพุทธศาสนาเถรวาท แนวคิดเรื่องทรัพย์สินตามหลักพระพุทธศาสนาเถรวาท และการบริหารทรัพย์สินเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของครอบครัวตามหลักพระพุทธศาสนาเถรวาท ทั้งนี้เพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องและชี้แนะทางการบริหารทรัพย์สินเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของครอบครัวตามหลักพระพุทธศาสนาเถรวาทอันจะเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมและอนุชนรุ่นหลังสืบต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิดเรื่องความมั่นคงของครอบครัวตามหลักพระพุทธศาสนาเถรวาท
2. เพื่อศึกษาแนวคิดเรื่องการบริหารจัดการทรัพย์สินตามหลักพระพุทธศาสนาเถรวาท
3. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการทรัพย์สินเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของครอบครัวตามหลัก

พระพุทธศาสนาเถรวาท

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาแนวคิดเรื่องการบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของครอบครัวตามหลักพระพุทธศาสนาเถรวาทนี้เป็นการศึกษาในลักษณะเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้ศึกษาได้ขมวดความสำคัญของการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนที่เป็นเอกสาร (Documentary Research) เป็นหลักสำคัญโดยมีวิธีดำเนินการวิจัยตามลำดับดังนี้

กำหนดกรอบการวิจัย สำหรับกรอบวิจัยประกอบการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วนำมาสร้างกรอบวิจัย ทำให้การศึกษาเป็นไปตามโครงโครงสร้างเนื้อหาอย่างถูกต้องและมีความชัดเจนทำให้การศึกษาดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยด้วยดี

รวบรวมข้อมูลเอกสาร การศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากเอกสารแหล่งต่างๆ ผู้ศึกษาได้จำแนกการศึกษาข้อมูลเอกสารออกเป็น 2 ส่วน คือ 1) ข้อมูลปฐมภูมิ ได้แก่ พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พุทธศักราช 2539 และ 2) ข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ วรรณกรรมพระไตรปิฎก เอกสาร ตำรา บทความ หนังสือ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต เป็นต้น โดยค้นคว้าประเด็นที่มีความเกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้

การตรวจสอบข้อมูล การตรวจสอบข้อมูลประกอบการศึกษา การตรวจสอบความเที่ยงตรงของข้อมูลทั้งข้อมูลเอกสารและข้อมูลภาคสนาม ส่วนข้อมูลใดที่ขาดความชัดเจน ขาดความเที่ยงตรง และขาดความน่าเชื่อถือ ก็กลับไปรวบรวมใหม่ รวมทั้งตรวจสอบว่าข้อมูลที่มีอยู่เพียงพอต่อการตอบปัญหาการศึกษาหรือไม่ ส่วนที่ยังไม่พอสำหรับตอบปัญหาการศึกษามีการรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติม จากนั้นจึงนำมาจัดระเบียบข้อมูลตามวัตถุประสงค์และโครงสร้างของการวิจัย

วิเคราะห์ข้อมูล ในส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลนั้น หลังจากศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลแล้ว นำข้อมูลวิเคราะห์ สังเคราะห์ และตีความข้อมูลที่รวบรวมมาทั้งหมดตามวัตถุประสงค์และโครงสร้างของการวิจัย จัดความสัมพันธ์ของข้อมูลให้เชื่อมโยงกัน เพื่อตอบปัญหาในการวิจัยที่มีความสัมพันธ์และสอดคล้องกับประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ โดยการวิเคราะห์ข้อมูลบนฐานของความจริง มีหลักฐานอ้างอิง และมีเหตุผลรองรับ โดยการวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงพรรณนา

เรียบเรียงข้อมูล หลักจากวิเคราะห์ข้อมูลแล้ว นำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์มาจัดให้เป็นหมวดหมู่ด้วยการเรียบเรียงข้อมูลต่างๆ ที่ได้จากการศึกษารวบรวมมาแล้ว ทั้งข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิ ภาคเอกสาร ตำรา งานวิจัย และหนังสือ เป็นต้น จากนั้นนำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลรวมทั้งเรียบเรียงและจัดหมวดหมู่ข้อมูลตามโครงสร้างเนื้อหา แล้วลงมือเขียนงานโดยนำเสนอในลักษณะของการพรรณนาวิเคราะห์ เพื่อตอบประเด็นปัญหาการศึกษาตามโครงสร้างของเนื้อหา รายงานความคืบหน้าต่อไป

และสรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ ในส่วนของการสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ ผู้ศึกษาได้นำเสนอผลการศึกษาในรูปแบบของรายงานการศึกษาในรูปแบบและลักษณะเชิงคุณภาพ ด้วยการพรรณนาวิเคราะห์ต่อไป

ผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง “การศึกษาแนวคิดเรื่องการบริหารจัดการทรัพย์สินเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของครอบครัวตามหลักพระพุทธศาสนาเถรวาท” ผู้วิจัยได้สรุปผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ตามลำดับดังนี้

จากการศึกษาวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า ครอบครัว คือ สถาบันทางสังคมที่ประกอบด้วยสามีภรรยาและบุตร เป็นต้น เป็นกลุ่มบุคคลที่มีความสัมพันธ์กันและมีพร้อมทั้งบิดา มารดา บุตร หรือบุตรบุญธรรม โดยมีที่มาหลากหลาย ได้แก่ มาจากสายสัมพันธ์ทางสายเลือดโดยตรง หรือมาจากเงื่อนไขทางด้านกฎหมาย อาทิ การรับบุตรบุญธรรมมาเป็นสมาชิกในครอบครัว หรือมาจากเงื่อนไขทางสังคม โดยเป็นกลุ่มคนที่อยู่ร่วมกันภายในบ้านเดียวกัน อาจเกี่ยวพันหรือไม่เกี่ยวพันในทางสายโลหิตหรือในทางกฎหมาย ซึ่งต่างก็มีความผูกพันในฐานะที่เป็นสามีภรรยาและบุตร หรือเป็นพี่น้องกัน ทั้งนี้อาจจะอยู่หลังคาเดียวกันหรือไม่อยู่ร่วมหลังคาเดียวกัน แต่สมาชิกในครอบครัวต่างมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน โดยครอบครัวจะมีความเข้มแข็งหรือไม่ขึ้นขึ้นอยู่กับสมาชิกทุกคนในครอบครัวเป็นสำคัญในส่วนของความมั่นคงของครอบครัวปรากฏในอัครคัมภีร์โดยมนุษย์นั้นมาจากพรหมชั้นอากัสสพรหมเป็นส่วนหนึ่งของการกำเนิดขึ้นของมนุษย์บนโลกหรือเป็นผู้สร้างหรือสังคมมนุษย์ให้กับโลกและพรหมเองนั้นยังต้องเวียนว่ายตายเกิดในวัฏสงสาร ในปัจจุบันนั้นพบว่าครอบครัวมีทั้ง ครอบครัวเดี่ยวและครอบครัวหลาย ในแต่ละประเภทนั้นต่างมีบทบาท หน้าที่และความสำคัญของครอบครัวในหลายๆด้านในทางสังคมนอกจากนี้ยังมีเรื่องของความมั่นคงและหลักพุทธธรรมเกี่ยวกับครอบครัวที่จะทำให้อุบัติครอบครัวมีความมั่นคงและยั่งยืน

จากการศึกษาวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า สำหรับแนวคิดเรื่องทรัพย์สินตามหลักพระพุทธศาสนาทรัพย์สินตามหลักพระพุทธศาสนาจำแนกออกเป็น 2 ประเภท คือ 1) ทรัพย์สินที่เป็นวัตถุ เรียกว่าทรัพย์สินภายนอกหรือโภคทรัพย์ได้แก่ สิ่งของที่ใช้ในการอุปโภคบริโภค เครื่องทำนุบำรุงร่างกาย ซึ่งสังคมกำหนดหมายเอาว่าเป็นสิ่งของมีค่าทั้งที่เคลื่อนที่ได้เรียกว่าสังหาริมทรัพย์ เช่น เงินทอง ยานพาหนะ ข้าว ม้า เป็นต้น และเคลื่อนที่ไม่ได้คืออสังหาริมทรัพย์ เช่น อาคาร บ้านเรือน ที่ดิน เรือกสวนไร่นา เป็นต้น ทรัพย์สินประเภทนี้ถือว่ามีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับชีวิตของคคลุสล์เป็นส่วนมากจึงจัดโภคทรัพย์นี้ว่าเป็นโลกียทรัพย์คือทรัพย์สินในโลก และ 2) ทรัพย์สินที่ไม่เป็นวัตถุ คือ คุณธรรมภายใน เรียกว่าทรัพย์สินภายในหรืออริยทรัพย์เป็นทรัพย์สินอันประเสริฐ อยู่ภายในใจ ติดตัวไปได้ตลอดเวลา และสามารถนำส่งไปถึงสุคติ เป็นเหตุให้บรรลุนิพพานได้ จึงจัดทรัพย์สินนี้เป็นโลกุตตรทรัพย์คือทรัพย์สินที่พ้นจากโลกอยู่เหนือโลก ในพระพุทธศาสนายังหลักพุทธธรรมเกี่ยวกับทรัพย์สินโดยหลักพุทธธรรมที่ส่งเสริมการมีทรัพย์สินและหลักพุทธธรรมที่ไม่ส่งเสริมการมีทรัพย์สินในส่วนของความสัมพันธ์ระหว่างทรัพย์สินกับมนุษย์นั้นนับว่าทรัพย์สินเป็นสิ่งสามารถสร้างความทุกข์และความสุขสำหรับมนุษย์โดยตรงในส่วนของความสำคัญที่เกิดจากทรัพย์สินพบว่าทรัพย์สินถือเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำรงชีวิต โดยเฉพาะกับคฤหัสถ์ซึ่งใช้เวลาส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับโภคทรัพย์ เพราะจะทำให้ชีวิตดำรงอยู่ได้ด้วยดี เป็นปกติสุข เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้เจริญ และเป็นฐานนำไปสู่จุดหมายชีวิตที่พึงปรารถนา

จากการศึกษาวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า การบริหารจัดการทรัพย์สินเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของครอบครัวตามหลักพระพุทธศาสนาเถรวาทถือว่าทรัพย์สินที่สร้างความสุขให้แก่ครอบครัว โดยทรัพย์สินเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อความสุขทรัพย์สินเป็นปัจจัยเชื่อมสัมพันธ์ความสุขเข้ากับชีวิตครอบครัวในระดับต่างๆ เช่น ร่างกาย จิตใจ จิตวิญญาณ ชีวิตอาศัยทรัพย์สินเป็นปัจจัยเกื้อกูล เกื้อหนุนส่งต่อชีวิตให้ดำเนินไปในวิถีดำรงชีพสามด้าน ประกอบด้วยด้านร่างกายจิตใจนำพาสู่ชีวิตให้อยู่เย็นเป็นสุขด้านจิตใจจะเห็นว่าการบริหารจัดการทรัพย์สินเชื่อมสัมพันธ์ความสุขเข้ากับจิตใจ ในวิถีความต้องการของชีวิตได้รับความพึงพอใจจากอรรถประโยชน์ในการใช้ทรัพย์สิน ด้านจิตวิญญาณนำทรัพย์สินไปพัฒนาตนเอง สร้างจิตวิญญาณสู่ความดีงาม หัวใจที่เป็นแก่นแท้ชีวิตของมนุษย์ คือความรู้ให้คู่คุณธรรมแห่งการให้พร้อมทรัพย์สินและความสุขการดำเนินชีวิตให้บรรลุจุดหมายของมนุษย์ต้องเกิดจากการให้ การให้คือต้นทางแห่งความสุข ดังนั้น ทรัพย์สินมีความสำคัญต่อชีวิตมนุษย์ เนื่องจากเป็นปัจจัยอุดหนุนชีวิตให้มนุษย์มีความสุขสะดวกสบาย และเอื้ออำนวยให้การดำเนินชีวิตเป็นไปอย่างดีงามถูกต้องและราบรื่นตลอดจนเป็นฐานในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและการเข้าถึงจุดหมายชีวิตที่สูงและดีงามกว่าการปฏิบัติต่อทรัพย์สินทั้งการแสวงหาและการใช้จ่ายทรัพย์สินจึงควรเป็นไปอย่างถูกต้องชอบธรรมจึงจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่เจ้าของทรัพย์สินและผู้อื่นอย่างแท้จริง

องค์ความรู้ที่ได้จากศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงการที่ครอบครัวให้รู้จักการแสวงหาทรัพย์สินด้วยการประกอบสัมมาอาชีพจะนำมาซึ่งความมั่นคงของฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างยั่งยืน อีกทั้งไม่ก่อความเดือดร้อนแก่ครอบครัวและสังคม และมีการส่งเสริมครอบครัวได้ศึกษาหลักคำสอนในทางพระพุทธศาสนาเกี่ยวกับหลักการบริหารจัดการทรัพย์สินให้เกิดความรู้และความเข้าใจอย่างถูกต้อง

เอกสารอ้างอิง

- ก่อ สวัสดิ์พาณิชย์. (2519) . ความสัมพันธ์ในครอบครัว. กรุงเทพมหานคร : วัฒนาพานิชจำกัด.
- พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช) . (2553) . พจนานุกรมเพื่อการศึกษาพุทธศาสน์ ชุด คำวัด. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : ธรรมสภา.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต) . (2546) . พุทธธรรมฉบับปรับปรุงและขยายความ, พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- _____. (2556) . ร่ำรวยยิ่งใหญ่อล้นล้นหรือเพื่ออะไร. พิมพ์ครั้งที่ 4. ม.ป.ท.,
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต). (2550) . ชีวิตคู่ที่มีคุณค่า. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร : บริษัทพิมพ์สวยจำกัด.
- ราชบัณฑิต . (2538) .พจนานุกรมฉบับบัณฑิตยสถาน พ. ศ. 2525, พิมพ์ครั้งที่ 5 .กรุงเทพมหานคร :

บริษัทอักษรเจริญทัศน์ อจท.จำกัด.
ว.วชิรเมธี . (2553) . เคล็ดลับหัวใจเศรษฐี. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ปราน พับลิชชิ่งจำกัด.
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย . (2539) . พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย.กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. เล่มที่ 24, 28,
สวัสดี พาณิชย์. (2519) . ความสัมพันธ์ในครอบครัว. กรุงเทพมหานคร : บริษัท สำนักพิมพ์พัฒนา
พานิชจำกัด.

